

Programma Eiropai: pilsoniskās sabiedrības priekšlikumi

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Priekšsēdētāja priekšvārds

Pirmo reizi savā pastāvēšanas vēsturē Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņem dokumentu, kurā savlaicīgi, vispusīgi un izsmeltoši izklāstīta tās nostāja par šobrīd aktuālajām politiskajām diskusijām un steidzami un konkrēti risināmajām problēmām Eiropā. Dokumenta nosaukums ir *“Programma Eiropai: pilsoniskās sabiedrības priekšlikumi”*.

Programma ļauj Komitejai paust nostāju divos svarīgos jautājumos: par ekonomikas un sociālās atlabšanas nepieciešamību un par Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Pieņemot šo programmu, Komiteja aicina Kopienas iestādes, dalībvalstis, sociālos un politiskos spēkus, un visus Eiropas Savienības pilsoņus panākt to, lai Eiropas Parlamenta vēlēšanās galvenie patiešām būtu Eiropas mērogā risināmie uzdevumi, nevis tikai valstu iekšējās problēmas. Tam ir īpaša nozīme brīdī, kad visas Eiropas valstis diskutē par ekonomikas un finanšu nozares atlabšanu. Uz šīm diskusijām jāatbild, piedāvājot Eiropas līmeņa risinājumus un kopīgus lēmumus.

“Programmā Eiropai: pilsoniskās sabiedrības priekšlikumi” Komiteja iestādēm ierosina tādu pasākumu un iniciatīvu kopumu, kas Eiropai būtu jāsekmē, lai atbalstītu uz progresu virzītu ekonomikas un sociālās jomas atlabšanu. Komiteja sev izvirzījusi mērķi sekmēt Eiropas integrācijas un mūsu demokrātijas sistēmu nostiprināšanos, un to, lai tiktu rastas atbildes uz iedzīvotāju vajadzībām.

Viena no šādām vajadzībām ir izpratne par Eiropas veidošanas dziļāko nozīmi, jo tā ir plašāka par tirgu un iestāžu sistēmu un virzīta uz mūsu sabiedrības kvalitatīvu attīstību.

Mario Sepi, EESK priekšsēdētājs

Briselē, 2009. gada 24 martā

Ievads

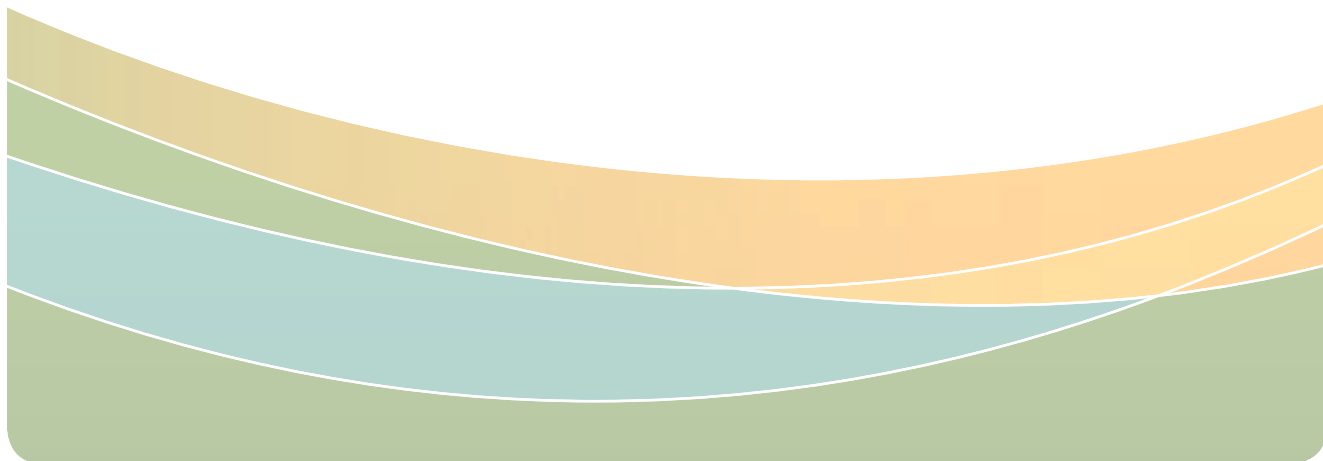
“Programma Eiropai: pilsoniskās sabiedrības priekšlikumi” ietver trīs būtiskus mērķus, kas attiecas uz nākotnes perspektīvu, politikas jomu un iestāžu darbu. Nākotnes perspektīvas mērķis ļauj izprast Komitejas *“dvēseli”*: atspoguļojot visa Komitejas darba saskaņotību, programmā izklāstīts Komitejas locekļu, Eiropas Savienības organizētās pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, redzējums par risinājumiem, kas jāizvēlas Eiropai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu nākotni pasaulē, kura piedzīvo krīzi.

Komitejas mērķis politikas jomā ir pārējām Eiropas Savienības iestādēm, proti, Eiropas Parlamentam, Komisijai un Padomei darīt zināmu sava veida pilsoniskās sabiedrības manifestu, lai atbalstītu minēto iestāžu pasākumus, kas virzīti uz kopējo Eiropas mērķu sasniegšanu.

Visbeidzot mērķis attiecībā uz iestāžu darbu ir aktīvi paust Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas viedokli diskusijās par uzdevumiem, kas Eiropai būs jārisina nākamajos gados, un ieteikt Savienības iestādēm konkrētus pasākumus.

Visus trīs mērķus savstarpēji saista kopīga galvenā ideja, kas veido Komitejas būtību: tāda iekļaujoša un solidāra Eiropas modeļa izvēle, kuram jānodrošina ekonomikas un politiskā regulējuma labāka saskaņošana, pamatojoties uz sadarbības un integrācijas stratēģijām.

Krīze, kas sākās finanšu tirgos un ir izplatījusies visas pasaules ekonomikā, mūsu sabiedrībai liek meklēt atbildes uz jauniem jautājumiem un vienlaikus saasina jau pastāvošās problēmas: nabadzība, sociālais līdzsvars, mūsu uzņēmumu dzīvotspēja un novatorisms, dabas resursi, enerģijas avoti, migrācija.

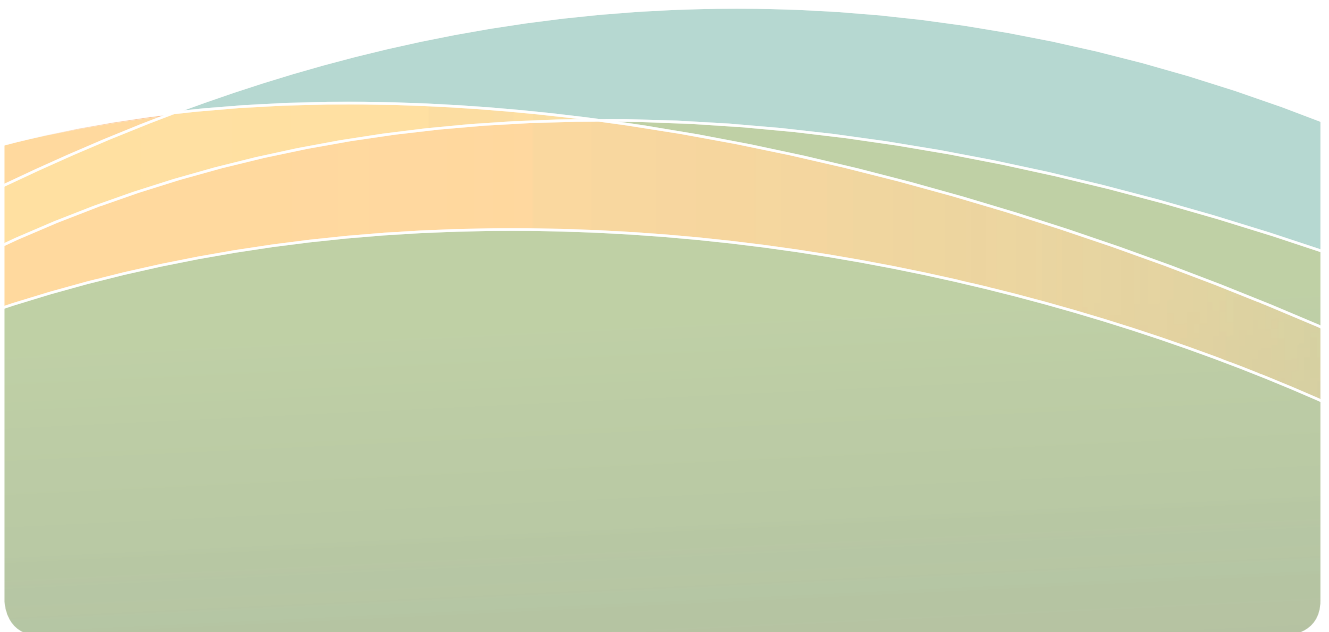
Šādos apstākļos, kad notiek vēl nebijušas pārmaiņas, pilsoniskā sabiedrība un iedzīvotāji vēlas saņemt konkrētas atbildes no Eiropas iestādēm, kuru pienākums ir īstenot Eiropas nākotnei izšķirošas rīcībpolitikas.

Eiropas Savienība ir uzņēmusies vadošo lomu, lai aizstāvētu ilgtspējīgas attīstības modeli. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieprasa iestādēm sniegt pārliecinošas atbildes, šo lomu pilnībā apliecinot ar konkrētu rīcību.

Atjaunojot sastāvu Eiropas iestādēs, kurām būs jāveic uz minēto mērķi virzīti pasākumi, ir svarīgi uzklaut pilsonisko sabiedrību, ko veido "dzīvais spēks", kuru tieši skar mūsu sabiedrības saimnieciskā un sociālā realitāte.

Komitejas ierosinājums agrupēti atbilstīgi četriem tematiem: ekonomikas atlabšana, pamattiesības un Eiropas sociālais modelis, ilgtspējīga attīstība, pārvaldība.

Tie izklāstīti divdesmit divu tematisku piezīmju veidā, apskatot konkrētas galvenās jomas, kas izvirzītas apspriešanai. Programmas izstrādē aktīvi piedalījās dažādas Komitejas struktūrvienības, izveidojot ad hoc grupas, kas veikušas būtisku darbu, apkopojot Komitejas atzinumos izteiktos svarīgākos ieteikumus politikas jomā un ietverot Komiteju veidojošo locekļu, trīs grupu un specializēto nodaļu nostāju, lai radītu viedokļu sinerģiju.

1 Ekonomikas atveseļošana īsā un vidējā laika posmā

2 Lisabonas stratēģijas atkārtota izvēšana laika posmā pēc 2010. gada

3 Stabila rūpnieciskā bāze Eiropas ekonomikai

4 MVU – izaugsmes un nodarbinātības virzītājspēks

5 Pētniecība un izstrāde: atbalsts konkurētspējai

6 Finanšu sistēma sociālās tirgus ekonomikas stiprināšanai

7 Kohēzijas politika: ieguldījums reālajā ekonomikā

8 Ceļā uz jaunu Eiropas sociālās rīcības programmu

9 Atjaunota Eiropas sociālā programma

10 Cīņa pret sociālo atstumtību

11 Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas veicināšana

12 Pamattiesību ievērošana

- Ilgtspējīga attīstība palīdz atjaunoties
- Mūsu dabas kapitāla ilgtspējīga pārvaldība
- Stingra rīcība klimata pārmaiņu jomā
- Energoapgādes drošībai jābūt mūsu kopīgam mērķim
- Energoefektivitātes potenciāla izmantošana
- Ceļā uz starptautisko organizāciju jaunu pārvaldību
- Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību veicināšana pasaulē
- Eiropas sociālā modeļa popularizēšana starptautiskā mērogā
- Pasaules mēroga pārtikas problēmas un Eiropas attīstības politika
- Līdzdalības demokrātija un pilsoniskās iniciatīvas Eiropas Savienībā

Ilgtspējīga attīstība

Pārvaldība

Ekonomikas atveseļošana īsā un vidējā laika posmā

Eiropu ir smagi skārusi pasaules ekonomikas krīze. Vajadzīgi steidzami un mērķtiecīgi papildu pasākumi, lai nostiprinātu patērētāju un ieguldītāju uzticību. Vajadzīga arī jauna virzība uz ilgtermiņā izvirzītajiem mērķiem un vērtībām.

Pastāv risks, ka Eiropā palielināsies nevienlīdzība. Nepieciešams "jauns sociāls darījums", lai pārliecinātu iedzīvotājus, jo īpaši iedzīvotāju neaizsargātāko daļu, ka politiķi tos nepamet likteņa varā.

Ekonomikas pārvaldībai vajadzīga atbilstīgi saskaņota rīcība. Komiteja aicina visas ieinteresētās personas, jo īpaši dalībvalstis un Komisiju, saskaņot pasākumus un īstenot tos nekavējoties, ņemot vērā šādus ieteikumus.

1. Nepieciešams vairāk investīciju inovācijā, infrastruktūrās, pētniecībā un izglītībā, lai pēc ekonomikas atlabšanas tā būtu spēcīgāka. Īpaša uzmanība jāpievērš energotaupiņas projektiem un videi draudzīgiem projektiem, lai paātrinātu pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. Atbalsts uzņēmējdarbības sektoram jāvirza tā, lai garantētu uzņēmumiem, jo īpaši MVU, vienkāršotu piekļuvi finansējumam, taču tas piešķirams tikai tad, ja uzņēmumā pastāv atbilstošas pārvaldības struktūras. Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem nevajadzētu kļūt par šķērslī tālredzīgām investīcijām, kas rada izaugsmes potenciālu nākotnē.
2. Dalībvalstu nodokļu bāze būs jāpaplašina, tostarp slēdzot t. s. nodokļu oāzes, izbeidzot nodokļu konkurenci un veicot pasākumus cīņai pret krāpšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Jāpieprasa, lai ieguldījumu sniedz tie, kas līdz šim guva labumu no finanšu tirgus nepietiekama regulējuma.
3. Darba tirgus politika jāpielāgo, lai tā sekmētu saprātīgu ekonomikas pārstrukturēšanu. Visām ieinteresētajām pusēm būtu izdevīgāk saglabāt un apmācīt darbaspēku, nevis atlaist darbiniekus. Atbalsts bezdarbniekiem būtu saistāms ar iespējām apgūt prasmes un pārkvalificēties. Ekonomikas lejupslīdes laikā augstākā prioritāte jāpiešķir jauniešu piesaistei darba tirgum.
4. Attiecībā uz iedzīvotājiem ar zemu ienākumu līmeni jāmeklē īpaši risinājumi. Šajā ziņā pieprasījumu varētu sekmēt noteiktam mērķim paredzēts tiešais atbalsts, piemēram, īslaicīgs bezdarbnieku pabalsta palielinājums un maksājumu novirzīšana, piemēram, kuponi, kas paredzēti izglītības iegūšanai, vai "klimata kuponi", ko var izmantot saules enerģijas aprīkojuma iegādei, abonementu iegādei braukšanai sabiedriskajā transportā u. tml.
5. Sociālajiem partneriem sarunās jāpiemēro vidēja termiņa stratēģija, kas paredz algu pieauguma piesaisti ražīguma pieaugumam. Lai pārvarētu krīzi un mazinātu

tās ekonomisko un sociālo ietekmi uz iedzīvotājiem, vajadzīgs pastiprināts sociālais dialogs.

6. Arvien lielāka nozīme jāpiešķir kopējiem Eiropas projektiem. Jānodrošina lielāks ES budžeta pozīciju elastīgums, lai būtu iespējams minētos projektus daļēji finansēt no neizmantotajiem līdzekļiem. ES fondu (piemēram, struktūrfondu) līdzekļi jāpiešķir, pamatojoties uz elastīgu un pragmatisku pieeju, lai paātrinātu attiecīgo tēriņu ietekmi.
7. Jāizvērs arī doma par neatkarīga Eiropas labklājības fonda obligāciju izlaišanu.
8. Eiropas Savienībai jāizrāda solidaritāte ar tām Eiropas valstīm, kurām ir maksājumu bilances grūtības, jo īpaši jaunajām dalībvalstīm.
9. Nepieciešama pasaules līmenī saskaņota finanšu tirgu ilgtspējīga reorganizācija, kuras pamatā ir atbilstīgi sekmēšanas pasākumi un kura ir vērsta uz stabilu finanšu produktu izstrādi, kas atbalsta reālo ekonomiku. ■

Lisabonas stratēģijas atkārtota izvēšana laika posmā pēc 2010. gada

Eiropu ir smagi skārusi finanšu un ekonomikas krīze. Tas ir pārbaudījums Eiropas Savienībai un Lisabonas stratēģijai.

Lisabonas stratēģijas ar tās trijiem savstarpēji saistītajiem pilāriem, proti, izaugsmi un konkurētspēju, ilgtspējīgu attīstību un sociālo iekļaušanu un nodarbinātību, mērķis ir risināt ar globalizāciju saistītās problēmas. Tā ir visaptverošs projekts visiem, un tās īstenošanā ir iesaistīta visa sabiedrība.

Tādēļ pašreizējā laika posmā līdz 2010. gadam jā sagatavo tās atkārtota izvēšana. Dalībvalstīm ir aktīvi jāiesaistās Lisabonas stratēģijas īstenošanā; turklāt ir jāpastiprina Eiropas līmeņa koordinācijas mehānisms. Pašreizējās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas, bet īpaša uzmanība būtu jāvelta tam, lai uzlabotu pārvaldību un tās īstenošanas metodes, iekļautu pēc iespējas lielāku skaitu dažādu ieinteresēto personu un izstrādātu stratēģijas ārējo dimensiju. Minētās dimensijas pamatā būtu jāliek sadarbība un ilgtspējīga pieeja.

Ņemot vērā dziļo ekonomikas krīzi, Komiteja ierosina turpmāk minētos politiskos pasākumus, lai Lisabonas stratēģiju atkārtoti izvērstu laika posmā pēc 2010. gada.

1. Izstrādāt Komisijas priekšlikumu par tematu *"Lisabonas stratēģijas izaugsmei un nodarbinātībai atkārtota izvēšana (2010–2015)"*, vēlreiz izvirzot prioritārās rīcības jomas, pievienojot ārējo dimensiju, uzsverot nepieciešamību pašreizējos ekonomikas lejupslīdes apstākļos vērst Lisabonas stratēģiju uz nākotni, visos līmeņos uzlabojot pārvaldību un izstrādājot pārliedzošu stratēģiju saziņai ar Eiropas sabiedrību.
2. Padomē efektīvāk koordinēt dalībvalstu īstenotos politikas pasākumus, izstrādājot ieteikumus katrai dalībvalstij, tostarp sagatavojot pasākumu īstenošanas ceļvedi. Par katru dalībvalsti izveidot vienkārši pieejamu datubāzi, kurā iekļauta informācija par šo ieteikumu īstenošanu, par kavēšanas attiecībā uz ceļvedi un trūkumiem pasākumu īstenošanā. Nesaskaņotajās politikas jomās apzināt nozares, kurās dalībvalstu savstarpējās koordinācijas trūkuma dēļ rodas vai var rasties negatīvi blakusefekti un/vai resursi tiek piešķirti nepārdomāti; censties izstrādāt "Eiropas pasivitātes izmaksu" novērtējumu.
3. Atklāti izvērtēt Padomē Komisijas priekšlikumus vadlīnijām, kas noteiktas, ņemot vērā katras valsts īpašās iezīmes, un sagatavot konkrētus secinājumus par politikas veidošanu dalībvalstīs. Makroekonomikas jautājumos nodrošināt efektīvāku koordināciju starp dalībvalstīm.
4. Apzināt visus Eiropas projektus, kuru mērķis ir ekonomikā veicināt piedāvājumu, īpašu uzmanību pievēršot MVU, un sekmēt

- Eiropas integrāciju un/ sniegt ieguldījumu EK līguma mērķu sasniegšanā.
5. Pārliecināties, lai Eiropas Savienības iekšējās politikas jomas tiek skatītas pasaules problēmu kontekstā un Eiropas stratēģiskie mērķi tiek iekļauti globalizācijas pašreizējās pamatnostādņēs, tostarp:
 - veicinot stingru vienošanos par starptautiskām normām, kas attiecas uz darbaspēku, vidi, intelektuālo īpašumu u. c.;
 - formulējot vispārēju pieeju attīstības valstīm;
 - atbalsot Eiropas sociālo modeli visā pasaulē.
 6. Pieņemt Padomes rezolūciju, ar ko garantē organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalību Lisabonas stratēģijas atkārtotā izvērtēšanā, nostiprinot tās lomu stratēģijas izstrādē un īstenošanā dalībvalstu, Eiropas un pasaules līmenī.
 7. Efektīvāk izmantot tīklu Eiropas Parlamenta sadarbībai ar valstu parlamentiem, lai mudinātu valdības veikt vajadzīgos pasākumus gan Kopienas, gan valstu līmenī. ■

Stabila rūpnieciskā bāze Eiropas ekonomikai

Rūpniecības politikai Eiropas darba kārtībā ir īpaša nozīme, un šāda pieeja jāsiglabā arī turpmāk. Tās mērķis ir nodrošināt atvērtu tirgu, vienlaikus novēršot valsts iejaukšanos, kas izkropļo konkurenci. Tas ir būtiski pašreizējos krīzes apstākļos, kad var rasties protekcionisma draudi.

Stabilai rūpnieciskai bāzei nekad nav bijusi tik nenoliedzama nozīme kā šajā ekonomikas krīzes laikā. Vērojot finanšu spekulāciju radīto sajukumu, acīmredzama kļūst rūpniecības patiesā vērtība reālajā ekonomikā. Lai panāktu labklājību, izšķiroša nozīme ir rūpniecībai un uzņēmējdarbības pakalpojumiem, jo tie rada taustāmas vērtības un iespēju izveidot jaunas darbavietas. Vienlaikus krīzes ietekme rūpniecībā ir īpaši jūtama, un ir būtiski, lai Eiropa uz to reaģētu, piedāvājot saskaņotus risinājumus Lisabonas stratēģijas ietvaros.

Pašreizējā kritiskajā situācijā Eiropa nedrīkst aizmirst par rūpniecības nozaru ilgtermiņa problēmām: aizvien lielāka, dažkārt netaisnīga konkurence, kuras cēlonis ir globalizēts tirgus; prasmju un vajadzību neatbilstība, it īpaši tehnoloģiju jomā, uzņēmējdarbības iniciatīvas trūkums, pārmērīgā birokrātija, izejvielu un energoresursu piegādes drošības apdraudējums, nepieciešamība klimata pārmaiņu jomā izstrādāt tādus piemērotus un starptautiski līdzsvarotus pasākumus, kas neapdraud konkurētspēju utt.

Tādēļ Komiteja aicina nodrošināt līdzsvaru starp ES rūpniecības konkurētspējas saglabāšanu, sociālā ziņā pieņemamu pārmaiņu nepieciešamību un ilgtspēju un iesaka veikt šādus pasākumus.

1. Īstenot tādu rūpniecības politiku, kuras mērķis ir aizsargāt iekšējo tirgu un uzlabot konkurētspēju. Lai to paveiktu, jāpiemēro integrēta pieeja, vienlaikus īstenojot gan horizontālus pasākumus, gan pasākumus konkrētās nozarēs un uzlabojot tiesību aktu izstrādi un piemērošanu.
2. Īpašu uzmanību veltīt MVU un uzņēmumiem, kas ir vērtības radīšanas ķēdes sākuma vai vidus posmā.
3. Veicināt uzņēmējdarbības pakalpojumus, lai uzlabotu rūpniecības nozaru veiktspēju un pasaules tirgū nodrošinātu konkurences priekšrocības; Eiropas Savienības līmenī šiem pakalpojumiem bieži nav veltīta pienācīga uzmanība.
4. Veicināt jauninājumus, izmantojot Kopienas finansējumu un pieņemot un ieviešot attiecīgus tiesību aktus intelektuālā īpašuma jomā. Steidzami būtu jāievieš Kopienas patenti.
5. Sekmēt tādu rūpniecības politiku, kas atbilst ilgtspējīgas attīstības mērķiem, un veicina videi draudzīgu rūpniecību. Veidojot vides aizsardzības politiku, nevajadzētu izjaukt

līdzsvaru starp trīs ilgtspējas pilāriem un nepieciešamību saglabāt Eiropas rūpniecības konkurētspēju.

6. Eiropas rūpniecībai nodrošināt taisnīgas konkurences apstākļus pasaules tirgū, piemēram, tirdzniecības nolīgumos paredzot sociālās un vides normas.
7. Radīt atbilstošus apstākļus, lai Eiropā sekmīgi īstenotu stratēģiskus projektus rūpniecībā.
8. Sekmēt uzņēmējdarbības iniciatīvas un stiprināt cilvēkkapitālu, rūpējoties par to, lai arodizglītības pamatā būtu rūpniecības nozaru vajadzības un tā piesaistītu kvalificētus un jaunus cilvēkus, jo īpaši inženierzinātņu un tehnoloģijas nozarēs.
9. Nodrošināt energoapgādi un izejvielu piegādi, ieviešot tirgus un cenu pārredzamības principu.
10. Sekmēt "sociālā un ekonomiskā ziņā atbildīgu reģionu" izveidi, lai attiecīgajā viendabīgajā apgabalā nodrošinātu spēju koordinēti izmantot resursus visām nozīmīgākajām iniciatīvām rūpniecībā. ■

MVU – izaugsmes un nodarbinātības virzītājspēks

4

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir Eiropas ekonomikas un sociālā modeļa centrālais elements, tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi tos atbalstīt, lai ļautu īstenoties tam izaugsmes un nodarbinātības radīšanas potenciālam, kāds ir 23 miljoniem Eiropas Savienības MVU.

Ekonomikas krīzes laikā MVU un pašnodarbinātie ir īpaši neaizsargāti un bieži saskaras ar finansiālām grūtībām, kas var izrādīties liktenīgas.

Tomēr tieši MVU vislabāk spēj atgūties no krīzes, lai ekonomiskās grūtības pārvērstu priekšrocībās, kas ir jāizmanto, lai uzsāktu nepieciešamos pārkārtojumus un atjauninātu savu uzņēmējdarbību. Tieši tāpēc tie ir galvenais izaugsmes un nodarbinātības avots.

Ņemot vērā minētos apstākļus, Komiteja ir pārliecināta, ka Padomei, Parlamentam un Komisijai būtu jāpieliek pūles, lai atbalstītu MVU, tādējādi sekmējot uzņēmējdarbības iniciatīvas ekonomikas atveseļošanas laikposmā, un tas būtu jā dara, īstenojot šādus pasākumus.

1. Komisijai būtu nekavējoties jāizstrādā Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktā ieteikto īpašo iniciatīvu īstenošana ceļvedis ar skaidri paredzētiem termiņiem.
2. Komisijas dienestiem būtu labāk jā saskaņo sava darbība MVU interesēs, cita starpā veicinot uzņēmumu "eiropeizēšanu".
3. Nepieciešami īpaši pasākumi, lai īstenotu formālo apņemšanos atvieglot administratīvo slogu, piemēram, ieviešot vienas pieturas aģentūras.
4. Nekavējoties būtu jā uzsāk tādu Eiropas instrumentu izveide un īstenošana, kas MVU un pašnodarbināto vidē veicinātu kapitāla uzkrāšanu, tīklu veidošanu, investīcijas un mūžizglītību.
5. Jāizveido saskaņots politikas mehānisms, kas MVU padarītu par Kopienas politiku centrālo elementu, jo tie ir nozīmīga Eiropas ekonomikas struktūras sastāvdaļa.
6. Būtu jā uzlabo darbības vide sākuma un vidusposma uzņēmumiem (*IIC*, uzņēmumi, kas atrodas vērtību radīšanas ķēdes sākumā un vidusposmā).
7. Vairāk jāpievēršas tam, lai uzlabotu MVU un *IIC* līdzdalību Septītajā pētniecības un izstrādes pamatprogrammā, pētniecības, tehnoloģiju izstrādes un jauninājumu (*RTDI*) programmās un *Eurostars* programmā.
8. Jāveic īpaši pasākumi, lai atvieglinātu MVU un *IIC* finansējuma ieguves nosacījumus. Tādēļ būtu jā nostiprina Eiropas pamatsistēma, ko piemēro MVU paredzētiem mikrokredītiem, piemēram:

- noslēdzot virkni nolīgumu starp Eiropas Mikrokredītu fondu un dažādām mikrokredīta iestādēm;
- izveidojot Kopienas novērtējuma sistēmu;
- piedāvājot apmācības personām, kas strādā mikrokredīta jomā, un pretendentiem, kas vēlas saņemt mikrokredītu. ■

Pētniecība un izstrāde: atbalsts konkurētspējai

5

Pētniecība, tehnoloģiju izstrāde un jauninājumi (*RTDI*) ir būtisks Eiropas konkurētspējas virzītājspēks, kas tai palīdz saglabāt vadošās pozīcijas pasaulē.

Konkurētspēju nenosaka, pamatojoties tikai uz valsts iekšzemes kopproduktu (IKP), jo tā ietver sociālo, saimniecisko un vides ilgtspēju, kas ir viens no galvenajiem ekonomikas veikspējas elementiem.

Ilgspēja nav pašmērķis, bet gan pastāvīgs process, kas ļauj Eiropai saglabāt konkurētspēju, aktīvi iesaistoties *RTDI* pasākumos, kuru fokusā ir trīs galvenās dimensijas: cilvēki, peļņa, planēta.

Lai nostiprinātu pētniecības un izstrādes ieguldījumu ilgtspējīgā Eiropas konkurētspējā, Komitejai ir šādi ieteikumi Eiropas iestādēm.

1. Pamatojoties uz plašu konsensu, noteikt vispārēju rādītāju, kas ir konkrētāks par IKP un ietver sociālo, saimniecisko un vides dimensiju.
2. Stiprināt un atbalstīt Eiropas pētniecības telpu (*ERA*), pastāvīgi uzlabojot Eiropas pētniecības infrastruktūru ar valstu un reģionālo *RTDI* ceļvežu palīdzību.
3. Pastāvīgi atbalstīt Eiropas partnerību pētniecības jomā, īstenojot finanšu, fiskālos un infrastruktūras pasākumus, un sekmēt stratēģisku starptautisku alianšu veidošanos.
4. Plānot pētniecības mērķus tā, lai, izmantojot augšupēju pieeju, kas ļauj ņemt vērā *RTDI* dalībnieku viedokļus, neierobežotu pētnieku radošumu.
5. Izvēlēties vienotu pieeju finansēšanas instrumentiem, lai nodrošinātu optimālu *RTDI* potenciāla izmantošanu Eiropā.
6. Ilgtspējīgi atbalstīt izglītības iestādes, lai tām būtu zināmas rūpniecības prasības *RTDI* jomā un lai tās atbilstu šīm prasībām.
7. Sekmēt uzņēmējdarbības iniciatīvas rūpniecībā un veicināt to, lai Eiropā vairāk tiktu izmantoti inovācijas procesi.
8. Ieviest pētnieku uzņemšanas nosacījumu pastāvīgu novērtēšanu un uzlabošanu Eiropas pētniecības telpā, lai saglabātu tās pievilcību vislabāko pētnieku skatījumā.
9. Pievērst īpašu uzmanību Eiropas MVU inovācijas spējām un to ieguldījumam *RTDI*.
10. Nostiprināt finansējumu *RTD* informācijas izplatīšanas tehnoloģiju jomā, piemēram, informācijas un komunikācijas tehnoloģijā, ņemot vērā, ka pašas šīs tehnoloģijas ir inovācijas avots citām pētniecības nozarēm. ■

Finanšu sistēma sociālās tirgus ekonomikas stiprināšanai Eiropā

Pasaules finanšu krīze ir radījusi dažādos finanšu produktos ieguldītu vairāku miljardu ASV dolāru zaudējumu. Eiropas valstu valdības gan valstu, gan Eiropas līmenī ir īstenojušas radikālus pasākumus finanšu sistēmas stabilizācijai. Tās ir gandrīz izsmēlušas savas iespējas.

Eiropas Komisijas izveidotā ekspertu grupa *De Larosière* kunga vadībā izstrādājusi ziņojumu, kurā cēloņu un seku sarežģītība ir atspoguļota tikai daļēji. Turklāt tajā nav pilnībā analizētas ne iespējas stāvokļa uzlabošanai, ne arī piedāvāti priekšlikumi tāda apjoma pārmaiņām, kas nodrošinātu finanšu tirgus dalībniekiem taisnīgus noteikumus.

Lai palīdzētu Eiropas politiķiem papildus krīzes vadībai pārstrukturēt finanšu tirgus un atjaunot uzticēšanos finanšu iestādēm, Komiteja ierosina šādus pasākumus, kuri būtu jāiekļauj Eiropas un valstu ekonomikas atveseļošanas plānos un turpmākajos uzticēšanās veidošanas pasākumos.

1. Paredzēt rezultatīvu un efektīvu starptautisko un Eiropas banku regulējumu un uzraudzības struktūras, kas nodrošina finanšu tirgu stabilitāti un pārredzamību patērētājiem, valstu uzraudzības iestādēm, investoriem un citiem iesaistītajiem dalībniekiem, kā arī nepārprotami noteikt finanšu iestāžu vadītāju, finanšu konsultantu, produktu attīstītāju, kredītvērtējuma aģentūru un citu finanšu tirgus dalībnieku atbildību, lai atgūtu pastāvīgu uzticēšanos.
2. Ieteiktajā sistēmā būtu jānosaka viennozīmīgi reglamentējošie un uzraudzības pienākumi valstu, Eiropas un starptautiskā līmenī, jāparedz institūcijas, kas nodrošina attiecīgo iestāžu nepieciešamo sadarbību, jāpiedāvā aizsardzība pret finanšu tirgus dalībnieku individuālo vēlmi gūt peļņu un kolektīvo savtīgumu, pārredzamības veicināšanā jāiesaista pilsoniskās sabiedrības pārstāvības organizācijas un jānodrošina banku nozares darbības virzība uz savu galveno uzdevumu, proti, nodrošināt reālajai ekonomikai vajadzīgo kapitālu.
3. Finanšu jomas dalībnieku peļņas meklējumi jāievirza tā, lai tie kalpotu reālajai ekonomikai. Būtu jāizveido Eiropas instruments Eiropas uzkrājumu virzīšanai uz produktīvām investīcijām.
4. Jānodrošina gan iepriekšēja kontrole, kas ļautu noteikt jaunu produktu un pakalpojumu radīto risku, gan pastāvīga uzraudzība, ko veic kompetentas, attiecīgi pilnvarotas iestādes,
5. Jaunajai finanšu pasaules shēmai būtu jāatbalsta vienots Eiropas finanšu pakalpojumu tirgus, vienlaikus ņemot vērā valstu tirgu specifiskās iezīmes, un jāatbalsta struktūras, kuru darbība balstīta uz savstarpēju palīdzību vai kas darbojas vispārējās interesēs.
6. Regulējošām prasībām būtu jāattiecas uz visiem dalībniekiem. Riska ieguldījumu

fondiem, investīciju bankām, valsts ieguldījumu fondiem un citiem akciju fondiem būtu jāuzliek par pienākumu reģistrēt savu darbību Eiropas kapitāla tirgū. To ekonomiskie un stratēģiskie mērķi un darījumi, kā arī metodes personāla un vadības atbildības noteikšanai būtu jā dara zināmi pārvaldības ziņojumā. Vadītājiem, kuri personīgi iesaistīti lēmumu pieņemšanā par uzņēmuma darbību un uzņēmējdarbības komerciālo ievirzi, būtu jābūt par to personīgi atbildīgiem.

7. Attiecībā uz finanšu rezultātiem būtu jāatjauno integritātes un ekonomiskā reālisma principi (atgriešanās pie reālām vērtībām). Jo īpaši bankām būtu jāievēro šīs prasības, tostarp attiecībā uz kontrolācijām, nodrošinot, lai bilances ticamību nemazinātu pārāk augstu novērtēti aktīvi, un padarot pārskatāmas to kontrolācijas līdztekus uzņēmumu un meitasuzņēmumu kontrolācijām. ■

Kohēzijas politika: ieguldījums reālajā ekonomikā

Pašreizējā krīze ir parādījusi Eiropas ekonomikas strukturāli vājās vietas, kurām Eiropas Savienības kohēzijas politikas ietvaros jāpievērš pastiprināta uzmanība.

Eiropas Savienības kohēzijas politika, ko finansē no struktūrfondiem un kurai 2007.–2013. gada plānošanas periodā piešķirti 347 miljardi eiro (100 eiro gadā uz katru iedzīvotāju), sekmē ieguldījumus reālajā ekonomikā. Gandrīz 70% kohēzijas fonda finansējuma ir veltīti Lisabonas stratēģijas prioritātēm – pētniecības un jauninājumu atbalstam, infrastruktūras uzlabošanai un cilvēkkapitāla potenciāla attīstībai.

Eiropas Komisijas izstrādātajā ekonomikas atveseļošanas plānā paredzēts paātrināt to projektu sagatavošanu un īstenošanu, kuri saņem finansējumu no struktūrfondiem, to piešķirot atbilstoši vajadzībām, ko radījusi krīze. Komisija uzskata, ka projektu iepriekšēja finansējuma palielināšana un atmaksājumu termiņa saīsināšana lieliem projektiem būtu stimuls ekonomikai šajā kritiskajā saimnieciskās lejupslīdes posmā.

Komiteja pilnībā atbalsta konkrētos pasākumus, kurus Komisija ir ierosinājusi kohēzijas politikas un struktūrfondu jomā, uzskatot, ka Eiropas, valstu un reģionālā līmenī pieejamo resursu proaktīva, saskaņota un efektīva izmantošana varētu ļaut Eiropai pārvarēt krīzi un kļūt vēl spēcīgāka. Tādēļ Komiteja iesaka īstenot šādus pasākumus.

1. Jāsaglabā struktūrfondu pamatmērķis: palīdzēt panākt Eiropas reģionu labāku konvergenci un dalībvalstis, kas Savienībai pievienojušās nesēn, izveidot nepieciešamās infrastruktūras, vienlaikus ievērojot Lisabonas prioritātes, ko var panākt, labāk saskaņojot Komisijas dienestu darbu.
2. Kopienas tiesību akti un procedūras būtu jāvienkāršo un jāpielāgo reālajām vajadzībām. Nepieciešama labāka struktūrfondu un reģionālās politikas pārvaldība: Komisijai un dalībvalstīm būtu jāpieņem organizētas pilsoniskās sabiedrības un privātā sektora, jo īpaši MVU, aktīva līdzdalība projektu izstrādē un īstenošanā.
3. Komisijai vajadzētu sagatavot konkrētus priekšlikumus, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar projektu iepriekšēju finansēšanu reģionālās politikas ietvaros: pārāk gari maksājumu termiņi, ierosināto projektu ilgtspēja un *de minimis* noteikumi.
4. Eiropas Savienības kohēzijas politikai nevajadzētu aprobežoties tikai ar finanšu programmām. Līdzās pašreizējām programmām Komiteja stingri iesaka īstenot uz nākotni orientētu Eiropas kohēzijas politiku, kurā īpaša uzmanība pievērsta pilsētām, lielām pilsētu teritorijām un lielpilsētām. ■

Ceļā uz jaunu Eiropas sociālās rīcības programmu

Ekonomikas krīzei nevajadzēja kļūt par sociālo krīzi. Lai arī, pateicoties Eiropas sociālajam modelim, ir iespējams mazināt lejupslīdes triecienu uz Eiropas iedzīvotājiem, pasaules ekonomikas kritiskajam stāvoklim jārosina Eiropas Savienība no jauna izvērtēt savas sociālās politikas mērķus un virzību.

Lai atjaunotu iedzīvotāju uzticību vienotai, uz solidaritāti balstītai Eiropai, Eiropas iestādēm jāuzsāk jauna sociālās rīcības programma, kas atbilst iedzīvotāju vajadzībām, viņiem saskaroties ar globalizācijas radītajām problēmām, un kuras pamatā ir kopīgi pasākumi solidaritātes, cieņas pret strādājošajiem, sociālo pamatstandartu un ekonomikas konkurētspējas nostiprināšanai. Efektīvi jāapvieno visi līgumos paredzētie instrumenti un līdzekļi, lai īstenotu plānu, kura darbība tālu pārsniedz 2010. gada robežu un kurā iekļautas likumdošanas iniciatīvas, atklātā koordinācijas metode, sociālais un pilsoniskais dialogs, ietverot tajā iedzīvotāju ierosmes.

Komiteja uzskata, ka jaunajā Eiropas sociālās rīcības programmā īpaša uzmanība būtu jāpievērš šādiem aspektiem.

1. Lisabonas līgumā izvirzītie jaunie mērķi sociālajā jomā, jo īpaši "pilnīga nodarbinātība un sociālā attīstība".
2. Eiropadomes otrās sanāksmes par Eiropas sociālo modeli (*Hampton Court 2*) plānošana un ar Komitejas atbalstu organizēti iedzīvotāju forumi par sociālo realitāti.
3. Sociālo tiesību nodrošināšana, kā noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.
4. Sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības ieguldījums minētās programmas izstrādē.
5. Sociālās ilgtspējas hartas, kurā noteikti darbības mērķi sociālās labklājības jomā, pieņemšana.
6. Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju ratificēšana un īstenošana.
7. Tādu mūsdienīgu darba tirgus politiku izstrāde un īstenošana, kas dod iespēju paredzēt izmaiņas ar sociālās partnerības un zināšanu līmeņa paaugstināšanas starpniecību.
8. Nodarbinātībai labvēlīgu sociālo normu pieņemšana, nodrošinot augstas kvalitātes darbu, mobilitātes iespējas un taisnīgu samaksu.
9. Tādas progresīvas normatīvās sistēmas pieņemšana, kas dod iespēju neaizkavēt direktīvu pieņemšanu un/vai pilnveidot atsevišķas direktīvas, pakāpeniski atcelt atbrīvojumus un paredzēt jaunus nodarbinātības veidus un jaunus riskus darbvietās.
10. Sociālo partneru un organizētas pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana Kopienas sociālās jomas tiesību aktu transponēšanā, īstenošanā un novērtēšanā.
11. Kopregulējuma, pašregulējuma, vienošanās un brīvprātīgu rīcības kodeksu un

- standartu, kas var papildināt ES tiesību aktus sociālajā jomā atbilstoši uzņēmumu sociālās atbildības principiem, iekļaušana.
12. Stabila tiesiskā regulējuma pieņemšana, lai sekmētu starptautisko koplīgumu noslēgšanu.
 13. Līdzdalības demokrātijas, sociālā dialoga un pilsoniskā dialoga pastiprināšana, izmantojot jaunā Lisabonas līguma sniegtās iespējas.
 14. Iedzīvotāju iniciatīvas tiesības kā papildu līdzeklis iedzīvotājiem tuvas sociālās Eiropas izveides sekmēšanai.
 15. Lisabonas līgumā paredzētās pastiprinātās sadarbības, kas dod dalībvalstīm iespēju strauji virzīties uz priekšu sociālās politikas jomā, iespēju izpēte.
 16. Atklātās koordinācijas metodes pilnveidošana, izmantojot kvantitatīvus un kvalitatīvus mērķus, sociālos rādītājus un vietējā līmeņa sociālās jomas dalībnieku iesaistīšanu. ■

Atjaunota Eiropas sociālā programma

Komisijas atjaunotajā sociālajā programmā ir noteiktas prioritātes politikas jomā un konkrēti transversāli un daudzdimensiju pasākumi turpmākajiem gadiem, aptverot ļoti daudzas jomas, sākot no nodarbinātības politikas līdz izglītībai, veselības aizsardzībai, imigrācijai un kultūru dialogam.

Minētā programma tika pieņemta pirms 2008. gada vasaras sākuma un, ņemot vērā nopietno globālo krīzi ekonomikā un finanšu jomā, Eiropas Savienībai nepieciešams veicināt tādas Eiropas attīstību, kas balstās uz savstarpēji pastiprinošu solidaritāti, darba ņēmēju tiesību ievērošanu un konkurētspēju. Komiteja tādēļ prasa, lai tiktu pieņemts patiens sociālās rīcības plāns un tiktu atjaunota sociālā programma, pamatojoties uz šādiem pasākumiem.

1. Jānosaka pasākumi nabadzības, diskriminācijas un sociālās atstumtības aktīvai apkarošanai, ieskaitot darbības mērķus sociālās aizsardzības jomā un pārrobežu pacientu tiesību ievērošanu un paaudžu solidaritātes veicināšanu.
2. Nepārprotami jāpastiprina mobilitātes iespēja ikvienam iedzīvotājam un sociālo pamattiesību prioritāte salīdzinājumā ar saimniecisko brīvību un konkurences noteikumiem, vajadzības gadījumā veicot politiskus un juridiskus pasākumus. Rūpīgi jāseko Eiropas Kopienų Tiesas nolēmumiem un to ietekmei uz sociālo tiesību
- aktu kopumu un vajadzības gadījumā jāveic politiski un juridiski pasākumi lai nepieļautu pamattiesību pārkāpumus.
3. Jāņem vērā, ka nepieciešams priekšnosacījums ES mērķu izaugsmes, nodarbinātības un sociālās kohēzijas jomā sasniegšanai ir dzimumu vienlīdzība un jānosaka konkrēti pasākumi, lai novērstu sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības.
4. Jāpastiprina atklātā koordinācijas metode, jo īpaši izvērsot kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju izmantošanu.
5. Jāstiprina sociālo partneru attiecību sistēma ES un valstu līmenī: saskaņā ar EK līguma 138. pantu jānodrošina atbilstošas apspriedes ar Eiropas sociālajiem partneriem, lai būtu garantēta to kopīgo ilgtermiņa darba programmu īstenošana un lai veicinātu uz stabila tiesiskā regulējuma balstītus starptautiskos koplīgumus.
6. Jāatbalsta dalībvalstis elastdrošības kopīgo principu piemērošanā, saskaņošanā un uzraudzībā: jānodrošina darba koplīgumu stabils tiesiskais regulējums, lai pastiprinātu sociālā dialoga nozīmīgumu debatēs par elastdrošību.
7. Jāpielāgo izglītība un apmācība, lai palielinātu nodarbinātības iespējas, jānovērš kvalificētu darba ņēmēju trūkums darba tirgū, jānodrošina mācību piedāvājuma un

pieprasījuma līdzsvars, kā arī mūžizglītības labāka pieejamība visu vecuma un sociālo grupu pārstāvjiem.

8. Jāpievērš lielāka uzmanība inovācijai darbavietā un jauna veida profesionālajai kvalifikācijai un jānodrošina lielāka skaidrība un vienkāršība profesionālās kvalifikācijas atzīšanā. ■

Cīņa pret sociālo atstumtību

Katrs sestais eiropietis dzīvo zem nabadzības sliekšņa. Sociālās atstumtības process, kas ir nabadzības iemesls vai tās sekas un kurš saasinās krīzes laikā, ir būtiska problēma, ar ko saskaras gan Eiropas, gan valsts līmeņa lēmumu pieņēmēji, tāpēc visiem sociālās un saimnieciskās jomas pārstāvjiem jārikojas kopīgi, lai palīdzētu risināt grūto uzdevumu.

Komiteja uzskata, ka Eiropas līmenī sociālās atstumtības problēmas var veiksmīgi risināt, īstenojot šādus pasākumus.

1. Eiropas gads cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību (2010) ir nozīmīga iniciatīva, taču, lai labāk pārvarētu krīzes sekas, tai nepieciešams lielāks finansējums.
2. Sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām aktīvāk jāiesaistās valstu rīcības plānu sociālajai integrācijai sagatavošanā.
3. "Sociālo eksperimentu" metodi būtu jāizmanto, lai aktīvi iekļautu personas, kurām nav pieejami parastie atbalsta mehānismi, un Eiropas Komisijai būtu jāizveido visu Eiropu aptverošs tīkls minētās metodes ieviešanas pārraudzībai.
4. Eiropas Sociālajam fondam būtu vairāk jāatbalsta sociālās jomas pārstāvji, kas īsteno nelabvēlīgā situācijā nonākušu personu nodarbinātības un apmācības projektus.
5. Jāizveido likumā noteiktas drošības sistēmas, kas garantētu iztikas minimumu visiem, kam tas nepieciešams, tostarp minimālos ienākumus un pienācīgu pensiju, kā arī piekļuvi finanšu pakalpojumiem un augstas kvalitātes veselības un sociālajiem pakalpojumiem.
6. Eiropas Savienības nodarbinātības pamatnostādņēs būtu jāiekļauj stingri pasākumi cīņai pret šķēršļiem, kas kavē sieviešu piekļuvi darba tirgum, un pret vēl pastāvošajām atšķirībām sieviešu un vīriešu darba samaksā, kas mazina sieviešu sociālo aizsardzību un pensijas nodrošinājumu.
7. Visu sociālās atstumtības apkarošanas pasākumu fokusā pirmām kārtām jābūt bērnu nabadzībai, priekšlaicīgai mācību pārtraukšanai un reizēm sarežģītajai pārejai no skolas uz darba dzīvi.
8. Jāizveido īpašs fonds, lai atbalstītu pakalpojumu sniegšanu vecāka gadagājuma cilvēkiem, sekmējot viņu piekļuvi dažādām sociālo integrāciju veicinošām nodarbēm, piemēram, darbam, brīvprātīgo darbam, mūžizglītībai un sabiedriskām aktivitātēm.
9. Sociālo pamattiesību ievērošana attiecībā uz cilvēkiem ar invaliditāti būtu jānovērtē, izmantojot saskaņotus integrācijas rādītājus un uzticamus statistikas datus, kā arī izvērtējamus mērķus. Labāk jāizmanto regulā par

struktūrfondi paredzētais noteikums par nediskrimināciju, pamatojoties uz invaliditāti. Valsts līmeņa apvienībām būtu vairāk jāiesaistās personu ar invaliditāti piekļuves izglītībai un apmācībai uzlabošanā, kā arī darba vietā notiekošās izglītības un apmācības pieejamības uzlabošanā.

10. Eiropas Savienības iestādēm būtu jāpieņem efektīvs juridiskais pamats un visaptveroša

saskaņota stratēģija attiecībā uz romu tautības pārstāvjiem, ietverot institucionalizētu platformu, kas varētu palīdzēt veidot Eiropas līmeņa rīcībpolitikas romu iekļaušanai.

11. Bez kavēšanās būtu jāpieņem direktīva par jebkāda veida diskriminācijas un daudzkārtējas diskriminācijas apkarošanu, lai pilnībā īstenotu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 13. pantu. ■

Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas veicināšana

Integrācija ir divpusējs process, kura pamatā ir trešo valstu valstspiederīgo un uzņēmējas sabiedrības tiesības un pienākumi. Integrācijas politikai jābūt vērstai uz imigrantiem un uzņēmēju sabiedrību, lai veidotu sabiedrību, kurā visiem iedzīvotājiem ir vienādas tiesības un pienākumi, kā arī kopīgas demokrātiskas, atklātas un plurālistiskas sabiedrības vērtības.

Komiteja uzsver imigrantu pozitīvo ieguldījumu Eiropas ekonomikas un kultūras attīstībā.

Nodarbinātība ir viens no integrācijas procesa pamatelementiem. Komiteja atbalsta darbaspēka legālas imigrācijas plūsmu pieņemšanu, kā arī nelegālo imigrantu nodarbināšanas, ko bieži var pielīdzināt ekspluatācijai, apkarošanas politikai, tomēr uzskata, ka nelegālo darbu nevar apkarot, sankcijas piemērojot tikai darba devējiem.

Lai uzlabotu trešo valstu valstspiederīgo sociālo, kultūras un saimniecisko integrāciju, Komiteja Eiropas iestādēm iesaka veikt šādus pasākumus.

1. Sekmēt "pilsonisko integrāciju", kuras pamatā ir imigrantu un pārējo iedzīvotāju līdzvērtīgas tiesības un pienākumi un pilsonības pamatkonceptija.
2. Nodrošināt Eiropas Integrācijas foruma aktīvu darbību un reālu iesaisti integrācijas rīcībpolitiku izstrādē un novērtēšanā.

3. Izstrādājot integrācijas rīcībpolitikas, apsprieties ar apvienībām, kas aizstāv imigrantu intereses, tās iesaistot arī šajā jomā īstenotajās programmās.
4. Paredzēt integrācijai pietiekamus finanšu līdzekļus un atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības, lai tās darbotos šajā jomā.
5. Atbalstīt jaunas saistības, ko uzņemas sociālie partneri un NVO, jo šie dalībnieki var sekmēt praksi, kas veicina sociālo integrāciju un rasisma un ksenofobijas, kā arī jebkādas veida diskriminācijas apkarošanu.
6. Nodrošināt, lai integrācijas politikā pilnībā tiktu piemērota atklātā koordinācijas metode.
7. Atbalstīt sociālās jomas dalībniekus tādu nodarbinātības un profesionālās apmācības projektu īstenošanā, kuru pamatā ir integrācija ar imigrantu līdzdalību, jo tas ļauj projektos līdztiesīgi iesaistīt to izmantotājus.
8. Valsts iestāžu pasākumos, lai apkarotu nedeklarētu darbu, iesaistīt arī arodbiedrības un darba devēju apvienības.
9. Sākt Eiropas līmeņa diskusijas par iespējamām legalizācijas pasākumiem, vienlaikus nepieļaujot, ka nelegālā imigrācija tiek uzskatīta par veidu, kā "apiet" legālo imigrāciju.

10. Radīt legālās imigrācijas iespējas nozarēs, kur visvairāk tiek izmantots nelegālais darbs, vienlaikus īstenojot informācijas un izglītības kampaņu par nedeklarēta darba sekām. ■

Pamattiesību ievērošana

Veidojot patiesu Eiropas brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, jāspēj atrast pareizais līdzsvars starp visām trim minētajām dimensijām, lai nodrošinātu demokrātijas vērtību aizsardzību, taču ar līdzšinējiem tiesību aktiem to nav izdevies panākt. Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kas pievienota Lisabonas līgumam, ir Eiropas modeļa pamatā, un visām Eiropas līmeņa politikām un lēmumiem jābūt ar to saskaņā.

Īpaši imigrācijas politikas jomās un ar to saistītajos tiesību aktos būtu pilnībā jāievēro katras personas pamattiesības, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas princips.

Komiteja vēlas uzsvērt nozīmi, kāda ir vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kas minēti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā un definēti Lisabonas līgumam pievienotajā protokolā.

Lai uzlabotu pamattiesību ievērošanu abās minētajās jomās, kas īpaši attiecas uz saimniecisko un sociālo darbību, Komiteja iesaka Eiropas iestādēm īstenot šādus pasākumus.

1. Nodrošināt plašāku organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvību jaunās Eiropas Pamattiesību aģentūras valdē un tās forumā.
2. Noteikt plašāku Eiropas Savienības pilsonības definīciju, iekļaujot tajā trešo valstu pilsoņus, kas pastāvīgi vai jau ilgu laiku dzīvo kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm.
3. Desmit kopējos imigrācijas politikas vadošos principus papildināt ar vēl diviem principiem: pamattiesību un pamatbrīvību ievērošana un tiesiskuma ievērošana.
4. Nekavējoties pieņemt horizontālo direktīvu par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri likumīgi uzturas kādā no dalībvalstīm.
5. Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ratificēt Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par migrējošo darba ņēmēju tiesību aizsardzību.
6. Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā pieņemt proaktīvu pieeju, paredzot tādas iniciatīvas imigrācijas jautājumā, kas iekļaujas parastajā likumdošanas procesā, un nodrošināt, lai tās pilnībā atbilstu cilvēktiesībām un pamatbrīvībām saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.
7. Sagatavot Kopienas iniciatīvu, lai sāktu patiesas diskusijas par vispārējas nozīmes pakalpojumu pamatnostādnēm, ņemot vērā to nozīmi Eiropas Savienības sociālajā un teritoriālajā kohēzijā globalizācijas apstākļos, kā arī Lisabonas līgumā paredzēto mērķi šajā jomā sekmēt vispārēju piekļuvi un lietotāju tiesības. ■

Ilgospējīga attīstība palīdz atjaunoties

Ilgospējīgai attīstībai ar tās trim pilāriem – vides, sociālajiem un ekonomiskajiem apsvērumiem – jābūt Eiropas atveseļošanas un atjaunotnes centrā un īstenam nākotnes politikas vadmotīvam. Eiropas atveseļošanas plāns būtu jāveido tā, lai tas kļūtu par ilgtspējīgu “jaunu darījumu” (*New Deal*) un pozitīvu instrumentu, kas veicinās ilgtspējīgu attīstību. Eiropas Savienībai jāizmanto visi iespējamie līdzekļi, lai sekmētu izaugsmi, pamatojoties uz zemas oglekļa emisijas tehnoloģijām, energoefektivitāti, izejvielu racionālu izmantošanu, kā arī ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu.

Padarot IKP pieaugumu par politikas galveno mērķi, rodas dažādi izkropļojumi. Izaugsmi vairs nevar mērīt tikai ar kvantitatīviem rādītājiem. Daudzi sociālie un vides aspekti, kas ir būtiski cilvēka labklājībai, nav iekļauti IKP, jo tiem atbilstošās preces un pakalpojumus nepērk un nepārdod tirgū. Jāizstrādā alternatīvi rādītāji, kas labāk raksturo virzību uz ilgtspējīgu attīstību.

Lai jaunajās pārdomās par labklājību tiktu ņemta vērā ilgtspējīga attīstība Komiteja iesaka īstenot šādus pasākumus.

1. Ilgtspējīgu attīstību padarīt par vispārēju mērķi, uz kuru jātiecas, izstrādājot Eiropas politikas ekonomikas, sociālajā un vides jomā. Eiropas Savienībai 2010. gadā būtu jāpieņem vienota un visaptveroša ilgtspējīgas attīstības veicināšanas stratēģija, tajā ietverot triju šobrīd īstenoto stratēģiju – Lisabonas stratēģijas, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un enerģētikas un klimata stratēģijas – galvenos elementus..
2. Pārskatīt Eiropas Savienības budžetu, ņemot vērā ilgtspējīgu attīstību. Publisko līdzekļu izmantošanā jāņem vērā saimnieciskie, sociālie un vides aspekti, un nākamo paaudžu tiesības jāuzskata par tikpat svarīgām kā mūsdienu paaudzes tiesības.
3. Izstrādāt jaunus rādītājus, kas ļauj novērtēt cilvēku labklājības izaugsmi un panākumus ilgtspējīgas attīstības jomā, un, nosakot politiskos mērķus, tiem dot priekšroku salīdzinājumā ar IKP.
4. Eiropas Savienības ārējās attiecībās jācenšas sekmēt līdzīgu pieeju ilgtspējīgai attīstībai arī citur pasaulē, lai nodrošinātu visiem vienādus nosacījumus un lai netiktu grauta rūpniecības konkurētspēja.
5. Septītajā pētniecības pamatprogrammā jākoncentrējas uz galvenajām ilgtspējīgas attīstības jomām, piemēram, vides tehnoloģiju un tīru enerģiju. ■

Mūsu dabas kapitāla ilgtspējīga pārvaldība

Dabas resursi ir mūsu dabas kapitāls, un tie veido tautsaimniecības pamatu. Mūsu labklājība un nākotne, kā arī tautsaimniecības uzplaukums ir atkarīgi no dabas sniegto resursu saprātīgas un atbildīgas izmantošanas.

Pagājušā gadsimta pēdējā ceturkšņa laikā pasaules ekonomikas izaugsme divkāršojās, savukārt 60% ekosistēmu, kas nodrošina pārtiku, ūdeni, enerģiju un tīru gaisu, tiek degradēti vai izmantoti, neievērojot ilgtspējības principus.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir būtisks uzdevums ne tikai ētiskajā, bet arī ekonomiskajā aspektā. Ekonomiskie zaudējumi, kuru iemesls ir ekosistēmu pakalpojumu samazināšanās, jau šodien lēšami vairākos simtos miljardu eiro.

Eiropas Savienības fondiem un subsīdijām jādarbojas kā dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas dzinējspēkam. Lauksaimniecībai atkarībā no tajā īstenotās prakses var būt pozitīva vai negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību. Arī ES kopējai zivsaimniecības politikai būtu jādarbojas kā bioloģiskās daudzveidības aizsardzības instrumentam, īstenojot pārvaldību, kas orientēta uz ekosistēmām, nevis tikai sugām.

Lai Eiropas Savienības īstenotās politikas veicinātu mūsu dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību, EESK iesaka īstenot šādus pasākumus.

1. Īstenot aktīvāku rīcību resursu efektivitātes jomā ne tikai attiecībā uz energoresursiem, bet arī izejvielu resursiem un ūdens resursiem, nodrošinot esošo normatīvo aktu izpildi bioloģiskās daudzveidības, ūdens un atkritumu apsaimniekošanas jomās.
2. Nodrošināt esošās likumdošanas efektīvu īstenošanu bioloģiskās daudzveidības aizsardzības jomā.
3. Kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku īstenot tādējādi, lai tīktu nodrošināta dabas resursu aizsardzība.
4. Novērst šķēršļus Augsnes aizsardzības pamatdirektīvas pieņemšanai.
5. Ūdens pamatdirektīvas pārskatīšanā ņemt vērā ūdens resursu nepietiekamības jautājumu un paredzēt pasākumus, lai novērstu ūdens izšķērdēšanu.
6. Pievērst īpašu uzmanību nozīmei, kāda ir mežiem gan Eiropā, gan visā pasaulē: bioloģiskās daudzveidības uzturēšana, oglekļa uzglabāšana, bioenerģijas ražošana, pārtuksnešošanās novēršana un būvmateriālu iegūšana. ■

Stingra rīcība klimata pārmaiņu jomā

Klimata pārmaiņas ir viena no nopietnākajām problēmām, ar ko šodien saskaras visa pasaule. Lai minēto problēmu varētu risināt, mums vajadzīga spēcīga politiskā griba visos līmeņos un sabiedrības apņēmīga iesaistīšanās.

Lai planētas temperatūra nekad nepalielinātos vairāk kā par 2°C salīdzinājumā ar līmeni laikā pirms industriālās attīstības, būtiski jāsamazina siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas pasaulē. Salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni attīstīto valstu emisijas līdz 2020. gadam jāsamazina par 25% līdz 40% un līdz gadsimta vidum par 60% līdz 80%. Tas liek radikāli mainīt mūsu dzīves, ražošanas un patēriņa veidu. Lai tas izdotos, kopīgas pūles jāiegulda visiem emisiju radītājiem, kas Apvienoto Nāciju Organizācijas ietvaros 2009. gada decembrī pulcēsies Kopenhāgenā. Eiropai savā teritorijā jāpieņem uzticami pasākumi un jāgatavojas līdz 2020. gadam emisijas samazināt par 30% saskaņā ar savu nosacīto piedāvājumu.

Minētā nepieciešamā pāreja ekonomikā sniedz iespējas, bet rada arī nopietnas problēmas: no vienas puses, zaļās tehnoloģijas var radīt darba vietas Eiropā, bet, no otras puses, nozarēm, kurās ir augstas oglekļa emisijas, tā ievērojami jāsamazina. Lai minēto pāreju īstenotu, visiem ekonomikas jomas dalībniekiem jāveicina pārredzama ekonomikas pārvaldība, kas atklāj dažādu politikas pasākumu un tehnoloģiju visas izmaksas un priekšrocības.

Komiteja aicina Eiropas iestādes uzņemties stingras saistības cīņā pret klimata pārmaiņām, jo īpaši īstenojot šādus ieteikumus.

1. Noslēgt 2009. gada decembrī Kopenhāgenā vērienīgu vienošanos laikposmam pēc Kioto protokola darbības termiņa beigām, iekļaujot tajā galveno emisiju radītāju stingru apņemšanos, pamatojoties uz kopīgiem, bet diferencētiem pienākumiem sasniegt emisiju nepieciešamo kopējo samazinājumu, vienlaikus saglabājot ES rūpniecības nozaru konkurētspēju.
2. Iespējami īsā laikā pieņemt jaunus tiesību aktus, lai sasniegtu ES mērķus emisiju samazināšanā, panākot 30% samazinājumu līdz 2020. gadam, ja Kopenhāgenā tiek panākta vienošanās, un iekļaujot visas attiecīgās rūpniecības nozares emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā.
3. Nodrošināt, ka ES iestādes un visas pārējās organizācijas, kas atbild par ES līdzekļu izmantošanu, pārliecinās, ka iztērētā nauda sekmē virzību uz zemu oglekļa emisiju tehnoloģiju izstrādi, ieskaitot darbaspēka apmācību kvalificētam darbam minētajā jomā un pielāgošanos klimata pārmaiņām.
4. Nodrošināt vides problēmu rentablu risināšanu, iekļaujot papildu izmaksas, tostarp sociālās izmaksas dažāda veida enerģijas cenās, vienlaikus ņemot vērā konkurētspēju

pasaulē mērogā. Konkurējoša tehnoloģija enerģētikas jomā jāizvērtē, ņemot vērā to izmaksas un priekšrocības visā izmantošanas laikā.

5. Centienus ierobežot klimata pārmaiņas apvienot ar centieniem pielāgoties jau pastāvošajām klimata pārmaiņu sekām:

prognozēt vētras, sausumu un plūdus un pārvaldīt to izraisītās sekas, pielāgot lauksaimniecības produkciju klimata pārmaiņām, prognozēt migrāciju un jaunas slimības. ■

Energoapgādes drošībai jābūt mūsu kopīgam mērķim

Eiropas Savienība importē 50% no patērētās enerģijas, un, ja neveiksim atbilstošus pasākumus, no 2020. līdz 2030. gadam šis rādītājs jau būs sasniedzis 70%. Jau otrais Ukrainas un Krievijas strīds par gāzes piegādi skaidri liecina, ka pienācis laiks veidot likuma normām atbilstošu Eiropas energoapgādes drošības politiku.

Piegādes drošība nozīmē ne tikai enerģijas avotu fizisku pieejamību, bet arī to pieejamību par sociāli pieņemamām cenām. Pašreizējo energoapgādes krīzi un klimata pārmaiņu radīto krīzi varēsim veiksmīgi pārvarēt tikai tad, ja izdosies ātri mainīt pasaules ekonomikas enerģētisko pamatu, mazinot šobrīd pārāk lielo atkarību no fosilā kurināmā sadedzināšanas. Tāpēc laika posmā, kad notiek pāreja uz ekonomiku, kas nerada augstas oglekļa emisijas, aktīvai un atbildīgai enerģētikas un klimata politikai jābūt vienai no ES ārpolitikas sastāvdaļām.

Nemot vērā problēmu globālo mērogu un enerģijas piegādātāju un lietotāju savstarpējo atkarību, Komiteja uzskata, ka dalībvalstīm un visām pārējām iesaistītajām personām jārikojas vienoti, lai palielinātu Eiropas Savienības energoapgādes drošību, un jāievēro šādi ieteikumi.

1. Jāplāno ievērojami ieguldījumi enerģētikas infrastruktūrā, kas jāveic pēc precīza grafika, lai Eiropas enerģētikas tīkls spētu uzņemt enerģiju no mazākiem, decentralizētiem atjaunojamiem enerģijas avotiem un veicinātu visas Eiropas solidaritāti enerģētikas jomā, tādējādi dažu gadu laikā panākot, ka pieprasījums pēc naftas Eiropas Savienībā vairs nepieaug.
2. Rūpīgi jāanalizē kodolenerģijas izmantošanas pavērtās iespējas un radītais apdraudējums.
3. Savlaicīgi jāizstrādā un saskaņoti jāņem vērā ietekmes novērtējumi, kuros analizēta dažādu tehnoloģiju ietekme uz ilgtspējīgu attīstību, it īpaši biodegvielas ietekme uz ekoloģisko dzīves ciklu. Komiteja uzskata, ka dīzeļdegvielas vai benzīna daļēja aizstāšana ar agrodegvielu ir viens no visneefektīvākajiem un dārgākajiem klimata aizsardzības pasākumiem, kas pašreizējos apstākļos liecina par finanšu līdzekļu ļoti nepareizu sadali.
4. Eiropas līmenī aktīvi jāsadarbojas ārējās enerģētikas politikas jomā, rīkojoties solidāri un darot visu, lai nepieļautu, ka enerģiju izmanto kā līdzekli starptautisku strīdu risināšanai.

5. Sarunās par līgumu slēgšanu ar valstīm, kas nav ES sastāvā, jāpieprasa, lai tās ievēro savstarpīguma, vienlīdzīgas attieksmes, pārredzamības un ieguldījumu aizsardzības principu.
6. Ārējās enerģētikas politikas izstrādē jāuzklausa un aktīvi jāiesaista pilsoniskās sabiedrības pārstāvji.
7. Jāparedz izveidot gāzes un elektroenerģijas starpsavienojumus ziemeļu-dienvidu un austrumu-rietumu virzienā un jāatbalsta projekti, kas ļautu dažādot piegādes avotus, kas neatrodas Eiropas Savienībā.
8. Līdz ar pārmaiņām Eiropas energoapgādes tīklā jāveic krīzes novēršanas pasākumi, piemēram, agrīnā brīdināšana, informācijas apmaiņa un enerģijas uzkrāšana vai alternatīvu enerģijas veidu izmantošana. ■

Energoefektivitātes potenciāla izmantošana

Energoefektivitāte un energotaupība ir rentabākais veids, kā sasniegt ES klimata pārmaiņu un enerģijas paketē pieņemtos mērķus, proti, līdz 2020. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju (1990. gada līmenis) par 20% un līdz 2020. gadam samazināt Eiropas Savienības enerģijas patēriņu par 20% salīdzinājumā ar prognozēto līmeni 2020. gadā (nesaistošs mērķis).

Atbalstot pēdējo minēto iniciatīvu, Komiteja vēl iesaka izvirzīt jaunus konkrētus mērķus attiecībā uz dažādiem produktu un pakalpojumu veidiem, proti, tādiem, kas ir īpaši svarīgi iekšējā tirgū. Tikai ar dažiem izņēmumiem dalībvalstis nav apliecinājušas ciešu apņemšanos sasniegt minētos mērķus. Tas jo īpaši attiecas uz jomām, kur enerģijas patēriņš ir lielāks: privātie transportlīdzekļi un mājokļi. Tas vēl jo vairāk uzsver nepieciešamību iesaistīt iedzīvotājus un, tā kā viņu lēmumus šajos jomās bieži ietekmē izmaksas, ir ļoti svarīgi atbalstīt viņu izvēli ar saimnieciskiem stimuliem un atbilstīgu informāciju.

Lai pilnībā izmantotu energoefektivitātes potenciālu, Komiteja iesaka īstenot šādus pasākumus.

1. Izpētīt konkrētu energoefektivitātes mērķu īstenojamību attiecībā uz dažādiem ražojumiem un pakalpojumiem veidiem.
2. Nodrošināt, lai pasākumi energoefektivitātes jomā būtu konkrēti un īstenojami, un kontrolēt, cik lielā mērā konkrētie rezultāti atšķiras no plānotā, kā tas tika darīts attiecībā uz transportlīdzekļu emisijām, CO₂ kopējo samazinājumu, siltumnīcefekta gāzu emisijām un atjaunojamiem enerģijas avotiem.
3. Atbalstīt energoefektivitāti, izmantojot stimulojošus pasākumus un nediskriminējošas subsīdijas: PVN samazināšana vai nodokļu atvieglojumi energoefektīvu un videi draudzīgu tehnoloģiju iegādei, vai labākas siltumizolācijas uzstādīšanai jau esošajās ēkās.
4. Ieviest enerģijas patēriņa marķēšanas programmu pārtikai, lai patērētājiem Eiropā dotu iespēju šajā svarīgajā jomā izdarīt izvēli, pamatojoties uz pilnīgāku informāciju.
5. Paredzēt energotaupības programmas, kas pielāgotas vispieticīgākajam budžetam, kas jāpiemēro arvien pieaugošajiem izdevumiem par enerģiju, bet kurā nav līdzekļu, kurus varētu ieguldīt jaunā mājokļa aprīkojumā, lai tos samazinātu.
6. Veicināt jauno tehnoloģiju izplatīšanu, maksimāli izmantojot iespējas, ko sniedz Eiropas Savienības Septītā pamatprogramma (2007–2013) pētniecības un tehnoloģijas attīstības jomā, Konkurētspējas un jauninājumu pamatprogramma (CIP), programma LIFE+ , kā arī struktūrfondi un kohēzijas fonds.

7. Eiropas, valstu, reģionālajā un vietējā līmenī skaidri, efektīvi un pastāvīgi informēt par dažādām energoefektīvām tehnoloģijām, par dažādu patēriņa veidu enerģētiskās ietekmes attīstību un par iestāžu ieviestajiem stimulējošajiem pasākumiem. ■

Ceļā uz starptautisko organizāciju jaunu pārvaldību

Pēdējos gados organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, NVO un attīstības valstu pārstāvji pauduši bažas par demokrātijas trūkumu lēmumu pieņemšanas procesā vairākās starptautiskajās organizācijās. Globalizācijas apstākļos šīm organizācijām ir būtiska loma starptautisko attiecību noregulējumā, bet nevienlīdzīga attieksme pret attīstītajām un attīstības valstīm šo organizāciju pārvaldības līmenī mazina uzticēšanos tām. Lai palielinātu starptautisko organizāciju legimitāti un atbildību, tām plašāk jāiesaista jaunattīstības valstis lēmumu pieņemšanas procesā un jāuzsāk strukturēts dialogs ar pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem.

Lai uzlabotu starptautisko organizāciju pārvaldību, EESK uzskata: Eiropas Savienībai jāņem vērā šādi priekšlikumi.

1. Atbalstīt starptautisko organizāciju (ANO, Pasaules bankas, SVF, EDSO, PTO, ILO u.c.) institucionālā dialoga izveidi, lai ar koordinētām darbībām panāktu labākus rezultātus, nepieļautu pretrunīgu programmu pieņemšanu un resursu nelietderīgu izmantošanu.
2. Attiecināt šo koordinēšanu arī uz reģionālā līmeņa starpvaldību organizācijām, lai iesaistītu tās Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošanā.
3. Atbalstīt attīstības valstu pilnvaru paplašināšanu starptautiskajās iestādēs, īpaši SVF un Pasaules Bankā.
4. Starptautiskajām organizācijām būtu jāpievērš lielāka uzmanība attīstības valstīs nozīmīgiem jautājumiem, kas skar nabadzību, epidēmijas, vidi un lauksaimniecības produkciju.
5. Attīstības valstīm jāsaņem pastāvīgs un nepārtraukts atbalsts, kas nodrošinātu tām resursus un zināšanas, lai šo valstu dalība starptautiskajās organizācijās būtu efektīva un rezultatīva.
6. Veikt pasākumus, lai rosinātu starptautiskās organizācijas uzlabot to pārredzamību un uzņemties saistības nodrošināt savlaicīgu piekļuvi dokumentiem, lai ieinteresētās puses varētu attiecīgi uz tiem reaģēt.
7. Iesaistīt pilsonisko sabiedrību starptautisko organizāciju darbā, izmantojot esošos strukturētos mehānismus.
8. Pilsoniskās sabiedrības pārstāvju atlasei dalībai starptautisko organizāciju darbā jāveic demokrātiskā ceļā, ņemot vērā to pārstāvību, neatkarību un pieredzi un pārliedzinoties, ka pilsoniskās sabiedrības pārstāvības organizāciju resursu pārvaldība ir pārredzama.
9. Vēlreiz jāapstiprina pilsoniskās sabiedrības un starptautisko organizāciju attiecību pamatprincipi: stingra apņemšanās veicināt savstarpējo dialogu un nepieļaut nekādu vardarbību, saistības attiecībā uz pārredzamību, informēšanu, dokumentu pieejamību, konsultācijām, novērtējumiem un interneta forumiem. ■

Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību veicināšana pasaulē

Tiesību, jo īpaši ekonomisko un kultūras tiesību, veicināšana visā pasaulē ir ļoti aktuāla politisku, ekonomisku un sociālu iemeslu dēļ. Ņemot vērā ekonomikas krīzi, dzīves līmeņa vispārējo apdraudējumu un risku daudz – gan Ziemeļu, gan Dienvidu – valstu attīstībai, ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības aizvien lielākā skaitā valstu kļūst prioritāras.

Komiteja uzskata, ka ne dziļās pārmaiņas, ne steidzami risināmās ekonomiskās problēmas nedrīkst mazināt modrību attiecībā uz starptautiskā līmenī noteiktu ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību aizsardzību, un iesaka ņemt vērā šādus priekšlikumus.

1. Pašreizējā situācijā, risinot jautājumu par tiesību universālumu un kultūras relativitāti, jaunu ceļu meklējumi nedrīkst apdraudēt universālo tiesību nedalāmību.
2. Nodrošināt, lai Eiropas Savienības risinātajās starptautisku iestāžu līmeņa sarunās, tās ārpolitikā, attīstības politikā, partnerattiecībās ar trešām valstīm un bilaterāla vai reģionāla līmeņa politiskā dialoga ietvaros tiktu patiesi atzītas ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības.
3. Aicināt visā pasaulē ratificēt Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām protokolu, ko drīzumā pieņems.
4. Iekļaut jautājumu par ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību ieviešanu pilnvarās sarunām par Eiropas Savienības jaunajiem starptautiskajiem nolīgumiem.
5. Uzsvērt darba aizsardzības un ar to saistīto tiesību, kas skaidri izklāstītas Starptautiskās Darba organizācijas (*ILO*) konvencijās (tiesības uz darbu, tiesības apvienoties un tiesības uz sarunām par darba koplīguma slēgšanu, diskriminācijas aizliegums darba vietā, bērnu darba un piespiedu darba aizliegums) un atbalstīt *ILO* darba programmu par pienācīgu darbu.
6. Ņemt vērā apvienošanās tiesību nozīmi profesionālajām organizācijām, kuras sniedz ieguldījumu būtiskā konstruktīvā dialogā.
7. Sākt pārdomas par “galveno punktu” izveidošanu, lai atbalstītu cilvēktiesību aizstāvjus, ļaujot Eiropas Savienības iestādēm un struktūrām darboties tīklā atbilstoši savai konkrētajai atbildības jomai.
8. Tā kā sociālie partneri ir sociālā dialoga īstenošanas galvenie dalībnieki, uzskatīt tos par svarīgiem Eiropas Savienības partneriem un pilnībā iesaistīt tos politiskajā dialogā, kā arī valstīs, kurās sociālie partneri un citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas darbojas sarežģītos apstākļos, nodrošināt tiem Eiropas Savienības atbalstu. ■

Eiropas sociālā modeļa popularizēšana starptautiskā mērogā

Mūsdienu pasaulē Eiropas Savienības modeli, ko raksturo politiskā un saimnieciskā integrācija vienotajā tirgū un arī sociālās un pamattiesību aizsardzības normas, ietekmē tā mijiedarbība ar citiem sabiedrības modeļiem vai pat savstarpējā atkarība no tiem. Jaunu pasaules mēroga dalībnieku iesaistīšanās, jauna darba sadale starptautiskajā līmenī, finanšu kapitāla hegemonija un ražošanas ķēdes fragmentācija vai jaunu kultūras referenču pastāvēšana starptautiskajā arēnā palīdz atklāt mūsu modeļa efektivitāti un tajā pašā laikā var to vājināt.

Eiropas sociālais modelis jo īpaši pasaules ekonomikas krīzes laikā ir piemērots, lai apliecinātu tā amortizējošo efektu, pateicoties solidaritātes un sociālā dialoga mehānismiem. Pateicoties Eiropas Savienības ārpolitiskajai darbībai, tas ietekmē sociālos apstākļus un ilgtspējīgu attīstību trešās valstīs.

Komiteja uzskata, ka, tiecoties saglabāt un attīstīt Eiropas sociālo modeli, jāņem vērā minētā mijiedarbība, tātad Eiropas integrācijas un sociālās kohēzijas modelis jāsekmē ārpus Eiropas Savienības robežām, izmantojot šādus pasākumus.

1. Konstruktīvā sadarbībā ar citām reģionālās integrācijas organizācijām pasaulē sekmēt vērtības un mehānismus, kas ir Eiropas integrācijas pamatā un kas ļauj veidot kopējas politikas, ievērojot daudzveidību.
2. Starptautiskās partnerības un Eiropas Savienības īstenotās attīstības politikas ietvaros nodot ekonomikas un sociālās kohēzijas pieredzi.
3. Nodrošināt labāku Eiropas Savienības sniegtā atbalsta saskaņošanu un kopīgu nostāju dažādos starptautiskās politikas jautājumos un pasākumos; tie ir nepieciešami priekšnoteikumi, lai varētu sekmīgi īstenot ārējo darbību un sociālos mērķus.
4. Ārējā politikā par prioritāriem noteikt pasākumus, kuru mērķis ir izglītības un apmācības, darba pamattiesību, sociālās aizsardzības un dzimumu līdztiesības uzlabošana.
5. Eiropas Savienības ratificētajos tirdzniecības un asociācijas līgumos iekļaut sociālo un vides dimensiju un nodarbinātības aspektus.
6. Sekmēt sociālās jomas reglamentēšanu un sociālo partneru un vispārējā sociālā nodrošinājuma sistēmu sarunas, tās uzskatot par centrālo virzienu Eiropas politikā attīstības jomā.
7. Pieprasīt Eiropas daudznacionālajiem uzņēmumiem saskaņā ar Eiropas uzņēmumu sociālās atbildības principu sekmēt sociālo dialogu nozarēs un trešās valstīs, kur tie darbojas.

8. Sekmēt jaunu starptautiskās finanšu sistēmas reglamentēšanu.
9. Izstrādāt tādas proaktīvas un visaptverošas migrācijas rīcībpolitikas, kas atvieglo gan migrantu izcelsmes valstu, gan uzņēmējvalstu attīstību.
10. Mudināt PTO sadarboties ar Starptautisko Darba organizāciju darbaņēmēju tiesību jautājumos, lai mērķi visiem nodrošināt pienācīgu darbu varētu izvirzīt pasaules pārvaldības krustpunktā.
11. Mudināt starptautiskās finanšu iestādes savu politiku vairāk saskaņot ar mērķi visā pasaulē nodrošināt pienācīgu darbu.
12. Eiropas Savienības ārējā darbībā ņemt vērā pilsoniskās sabiedrības organizāciju nostiprināšanu, līdzdalības sistēmas izveidošanu un dialogu ar iestādēm, kas darbojas reģionālās un globālās integrācijas jomā, organizētu pilsonisko sabiedrību pārstāvošu struktūru atzīšanu tirdzniecības un asociācijas līgumos, kā arī Eiropas Savienības sociālo organizāciju un partneru strukturētā dialoga ar līdzīgām struktūrām trešo valstu reģionos vai trešās valstīs sekmēšanu. ■

Pasaules mēroga pārtikas problēmas un Eiropas attīstības politika

Pasaulē aptuveni 860 miljoni cilvēku pastāvīgi cieš badu, jo dzīvo pilnīgā nabadzībā, bet līdz pat 2 miljardu cilvēku dzīvē ir periodi, kad viņu nodrošinātība ar pārtiku ir apdraudēta sakarā ar mainīgu nabadzības līmeni. Nodrošinātība ar pārtiku ir sarežģīts jautājums, ciktāl tā ir atkarīga no virknes faktoru, kuru kopējas izpausmes rezultāts 2008. gadā izraisīja reālu pārtikas krīzi visā pasaulē.

Papildus nodrošinātības ar pārtiku jēdzienam rodas jautājums par pārtikas apgādes suverenitāti, proti, tautu tiesībām pašām lemt par savu pārtikas un lauksaimniecības produktu ražošanu, kā arī veicināt ekoloģiski ilgtspējīgas politikas jomas un tirdzniecības praksi. Tam ir būtiska nozīme attīstības valstīs, kur vismaz 70% iedzīvotāju dzīvo lauku apgabalos. Ņemot vērā lauksaimniecības nozares nozīmi attīstības valstu ekonomikā, lauksaimniecība ir svarīga nozare, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, darbavietu radīšanu, ierobežotu emigrāciju un samazinātu nabadzību.

Lai starptautiskā līmenī nostiprinātu nodrošinātību ar pārtiku, Komiteja iesaka Eiropas Savienības attīstības politikas ietvaros īstenot šādus pasākumus.

1. Lauksaimniecības nozarei jāklūst par stratēģisku attīstības prioritāti. Lauksaimniecības politikas plānošanai īsā, vidējā un ilgākā laika posmā sadarbībā ar vietējām lauksaimniecības organizācijām jāsekmē

pašnodrošinājums ar pārtiku, pārstrādes rūpniecības attīstība un jāierobežo iedzīvotāju aizplūšana no laukiem.

2. Lēmumos par attīstību, pārtiku un jaunām enerģijas tehnoloģijām jāņem vērā gan sociālais un ekonomiskais taisnīgums, gan reģionālās attīstības veicināšana. Jāizstrādā labākas stratēģijas, lai sadalītu dzīvībai nepieciešamas pamata lietas (ūdeni, pārtiku, mājokļus, enerģijas, ienākumus) un veicinātu ieguldījumus, kas nebūtu vērsti tikai uz ekonomisku mērķu sasniegšanu.
3. Jāizstrādā lauksaimniecības produktu tirdzniecības noteikumi par apgādes ar pārtiku visās valstīs un jebkādos apstākļos nodrošināšanu. Attīstības valstīm, kas ir atkarīgas no pārtikas preču importa, jāpiešķir tirdzniecības priekšrocības, lai atbalstītu ražošanu valstī.
4. Eiropas Savienībai jāatbalsta ražotāju apvienības un tirgus organizācijas attīstības valstīs un tādā veidā jāuzlabo pārtikas piegādes priekšnoteikumi.
5. Lai nodrošinātu pārtikas pieejamību un stabilizētu cenas, būtu jāizveido, pirmkārt, pasaules līmeņa programma, ar ko uzliktu saistības veidot rezerves, līdzīgi naftas uzglabāšanas sistēmai, kas darbojas Eiropas Savienībā, un, otrkārt, – fonds lauksaimniecības izejvielu cenu stabilizācijai.

»

6. Tikai 1% no 9. Eiropas Attīstības fonda līdzekļiem atvēlēts lauksaimniecībai. Ņemot vērā lauksaimniecības nozares nozīmi, ir

svaīgi pārskatīt un palielināt šo procentuālo likmi un iesaistīt lauksaimnieku apvienības valstu indikatīvo plānu izstrādē. ■

Līdzdalības demokrātija un pilsoniskās iniciatīvas Eiropas Savienībā

Eiropas politiskās sistēmas pamatā ir salīdzinoši jaunas struktūras, tādēļ tā ir atvērtāka nekā politiskās sistēmas lielākajā daļā dalībvalstu. Eiropas demokrātijas modelis balstīts uz pārstāvības demokrātiju, kurai raksturīgas līdzdalības demokrātijas iezīmes. Lisabonas līgumā paredzēts vienlaikus stiprināt pilsoniskās sabiedrības pārstāvības organizāciju lomu Eiropas iestāžu sarunās un dot iedzīvotājiem iespēju ierosināt priekšlikumus tiesību aktiem (Līguma par Eiropas Savienību jauns 11. pants).

Kopš 70. gadiem, attīstoties sociālajam dialogam, kurā aktīvi iesaistījās Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, tā rezultāti apliecina uz līdzdalību balstītas pārvaldības būtisko nozīmi mūsdienu demokrātijas sistēmā. Ņemot vērā Komitejas bagātīgo pieredzi Eiropas pilsoniskās sabiedrības pārstāvības jomā, tā vairākkārt paziņojusi, ka ir gatava aktīvi darboties, lai stiprinātu Eiropas demokrātijas modeļa līdzdalības dimensiju.

Baltajā grāmatā par Eiropas pārvaldību Komisija aicina iedzīvotājus iesaistīties aktīvāk un uzsāk apkopot pārdomas par visiem iedzīvotāju līdzdalības aspektiem. Pilsoniskā dialoga jēdzienu oficiāli apstiprināja, kad Eiropas Konvents pabeidza Konstitucionālā līguma sagatavošanu.

Lai ieviestu efektīvu līdzdalības demokrātijas mehānismu, Komiteja iesaka ņemt vērā šādus principus un īstenot šādus pasākumus.

1. Līdzdalības demokrātija papildina pārstāvības demokrātiju, bet neaizstāj to, jo abu modeļu leģitimitāte ir atšķirīga.
2. Līdzdalības tiesību īstenošanas pamatnosacījums un tiesiskais pamats ir organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvju pārstāvība ne tikai kvalitatīvā, bet arī kvantitatīvā aspektā.
3. Pilsoniskais dialogs ir turpmākā Eiropas demokrātijas modeļa pārvaldības forma un tā galvenā sastāvdaļa. Interaktīvas publiskas debates nodrošina normatīvā satūra iekļaušanu šajā procesā, un tam nepieciešams institucionāls pamats.
4. Konsultācijas un līdzdalība ir divi dažādi līdzdalības veidi, un katram no tiem ir savi nosacījumi: konsultāciju procesā iestāde, kas nolēmusi konsultēties, parasti izvēlas iestādi, ar kuru jākonsultējas saskaņā ar lejupeņu pieeju; savukārt līdzdalība, pamatojoties uz augšupēju pieeju, ir viena no iedzīvotāju pamattiesībām līdzdalības demokrātijas ietvaros.
5. Komiteja pauž gatavību veidot institucionālu platformu pilsoniskā dialoga īstenošanai un aktīvi veicināt tā attīstību.
6. Komitejas locekļu piederība dalībvalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām un viņu pieredze Eiropas ekonomikas un sociālajā jomā ir priekšrocība, lai īstenotu Lisabonas līgumā paredzētās pilsoniskās iniciatīvas, un tādēļ Komiteja apņemas piemērot šo jauno demokrātijas instrumentu. ■

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel. +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Kataloga numurs: EESK-2009-10-LV

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-LV-C

ISBN 978-92-830-1204-7

9 789283 012047